

Kevesebb válás, hosszabb házasságok: konzervatív fordulat?

Évek óta látványosan csökken a válások száma Magyarországon, ami nem feltétlenül jelenti azt, hogy stabilabbá váltak a párkapcsolatok idehaza. Annak ellenére sem, hogy a házasságok időtartama folyamatosan emelkedik immár évek óta. A bontóperek számának alakulása voltaképpen iskolapéldája lehet annak, hogy egyes társadalmi jelenségek ma merőben mást jelentenek, mint pár évtizeddel korábban.

A válások száma például azért esik meredeken, mert a rendszerváltás környékén jött generáció nem okvetlenül volt hajlandó ugyanolyan keretek közt berendezni az életét, mint a szülei. A párkapcsolati formák pluralizálódása, változatosabbá válása folytán a házasságkötések éves száma csaknem a felére (66 ezerrel 36 ezerre) esett vissza 1990 és 2010 között. Az ifjak egy része a formáságtól mentesebb élettársi kapcsolatot kezdte egyre

■ Házassággal és válással kapcsolatos vélekedések a 2000-es években*

Állítás	Bulgária (a)	Magyarország (b)	Csehország (b)	Ausztria (c)	Franciaország (b)	Németország (b)
A házasság élethosszig tartó kapcsolat	27,0	32,7	25,5	35,8	48,1	35,6
Ha egy házasság boldogtalanná válik, jobb, ha elválnak, még ha gyermekük van is	80,5	71,7	60,9	86,7	84,7	86,4
Ha a szülők elválnak, a gyerekek jobb, ha az anyjával marad	62,1	45,3	47,8	19,6	26,5	28,1

* Az állítással egyetértők aránya szerepel a táblázatban (százalék). (a) 2007-es adat; (b) 2008; (c) 2012.

Forrás: Makay Zsuzsanna – Szabó Laura: Válás (Demográfiai portré 2018)

sokan 20–25 év után válnak

nagyobb számban favorizálni. A felnőtt népességnek ma már a fele sem kér a hitvesi kötelékből, így egyre apad a bontóperek száma (24,9 ezerrel 18,5 ezerre csökkent a rendszerváltás óta).

A házasságok időtartamának emelkedése sem okvetlenül a felek toleránsabbá válásának a jele. Sokkal inkább annak, hogy újabban a párok hosszú együttélés, gyakran 20–25 év után is képesek elválni. A házasságok – a katolikus egyházi jogi felfogással ellentétben – jó ideje már nem feltétlenül a sírig tartanak. A gyerekek felnevelését követően ma már évről évre több ezren kérik például Magyarországon a hitvesi kötelék megszüntetését.

Amikor a Demográfiai portré 2018 című tanulmánykötet arról számol be, hogy egyfajta konzervatív fordulat jelei mutatkoznak itthon újabban a házassági kapcsolatok megítélésével kapcsolatosan, akkor ezt a fenti koordináta-rendszerben indokolt értelmezni. A KSH vizsgálatai egyébként azt állítják, hogy míg másfél évtizede a hazai férfiak 30 százaléka tekintette a házasságot „élethosszig tartó kapcsolatnak”, 2016-ban már a 41 százalékuk értett egyet a szóban forgó definícióval. A közvélemény „visszakozásának” külön érdekessége, hogy az a jelek szerint egy újabb korosztály színre lépésével is összefüggésbe hozható. 2005-ben az akkori húsz-harminc éveseknek 23 százaléka gon-

dolta már csak azt, hogy a frigyek holtomiglan-holtodiglan tartanak. Tizenegy évvel később a fiatal felnőtteknek már több mint az egyharmada (38,6 százalék) képzelte viszont ugyanezt.

Ez utóbbi változások hátterében a kutatók feltételezése szerint a 2010-es évek erőteljes család- és házasságcentrikus kormánypolitikája és -retorikája áll. Elképzelhető az is, hogy a liberálisabb és konzervatívabb típusú párkapcsolati formák versengése közepette a házasságot sokan valóban élethosszig tartó együttélési formaként könyvelik el.

A házasságok stabilitását tekintve Magyarország a középmezőnybe tartozik egyébként az EU-n belül. Idehaza relatíve háromszor-négyszer annyi férfit és nőt választanak el a bíróságok egymástól évente, mint Írországból vagy Máltán. A válások gyakorisága számos dél-európai államban – Görögországban, Horvátországban, Olaszországban – ugyancsak jelentősen elmarad a hazaitól. A kontinens északi felén ugyanakkor viszonylag sokkal több házasságot bontanak fel a bíróságok, mint itthon. A legkevésbé stabilnak a dániai és a balti államokbeli frigyek számítanak. Magyarországon a legutolsó adatok szerint száz „parti” közül végül is 42 megy gajra az idők folyamán. Litvániában a hasonló mutató meghaladja a 60 százalékot. ■

■ Tízezer lakosra jutó válások éves száma néhány államban

Forrás: Demográfiai évkönyv, 2016